

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

18390

ԱՌԵՐ - Գրիգորյան ԱՊ
Ա.
Հոսի ԲԻ ԻՏ ԱԵԵՐ

Թիֆլիս 1879

891.99

5-38

119

2092

2003

ՊԵՆՊԵՆԻՐ

ԳԻՐԳԸ!

Նա ծառայում է վաղ
թե մեկին այլ շատե-
րին: Յեթե ընթերցողը
փշայնե կամ կորցնե գիր-
քը պարտավոր է վճարել նրա
արժեքը:

4995

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓԱՏՐՈՆ

891.99 № Ա.
5-38

Կ.

ՎՈՂՅՑ ՔԻ ԻՄ ՎԷՉԻՐ

ՅԱՐՍ ԵՐԵՔ ՊԱՏԿԵՐՈՎ,

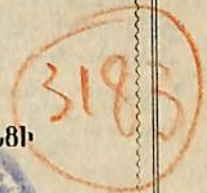
ՀԵՂ. Մ. ՏԵՐ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՆԵՐԻ

2939

12530

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԻՇԻ. Մ. ԲԷՀՐՈՒԹԵԱՆՆԵՐԻ

Փ. Ի. Ս. Լ. Ի. Ս.

ՀԱՄԱ. ԷՆՏԻԱՃԵԱՆՆԵՐԻ ԵՒ ԸՆԿ. ՑՊԱՐԱՆ.

1879

Handwritten numbers and stamps in the top left corner, including a circular stamp with text.

ՏՈՐԵՍԳ ԸՄԹՈՒՅԵՆՆԵ

ԴԻՉԷԻ ՄԻ ԴԳ ՅԻՈՒԻ

ԻՌԴՅՈՒՄ ԳԳԳ ՍՊԵ

ՎԵՐՄԱՐՈՒՄ ԳՅԵ .Ս .ԳՅԵ

15231

ՎԵՐՄԱՐՈՒՄ ԳՅԵ ԸՄԹՈՒՅԵՆՆԵ ԳՅԵ

1517
41

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Վերջին ժամանակներում մեր Հասարակութեան մէջ ամէն կողմից ջերմ ցանկութիւն է յայտնվում, որ հայ թատրոնի գործը մի հաստատուն հիմք ստանայ:

Աչքի առաջ ունենալով այն հանգամանքը, թէ որքան մատաղահաս լինէր մեր թատրոնը, այնու ամենայնիւ սորանից տասնհինգ տարի առաջ մի կանոնաւոր խումբ ունէինք, հարկաւոր է նախ քան կը պարզենք այն սկզբունքները որ պէտք է առաջնորդեն մեզ թիֆլիսում հայկական թատրոնի միտքը իրագործելու, աչքի անցընել թէ ինչ պտուղներ առաջ բերեց յիշեալ խումբը, և այն ժամանակ ակներև կը լինի թէ ինչ բանից պէտք է սկսինք, որ կարողանանք ցանկացած նպատակին հասնել:

Նորերումս մի զարմանալի միտք յայտնուեցաւ, երբ թէ թատրոնի առաջուան գործողները ոչ միայն ոչինչ չեն արել, այլ և կործանել են հայ թատրոնը: Գուցէ այս կարծիքը նորանից է առաջ եկել, որ առաջուան թատրոնը շատ սակաւ նիւթական հետեանքներ է թողել. բայց այսպիսի խնդրի մէջ բարոյական օգուտը նիւթականից շատ աւելի մեծ է և միայն այն անձանց համար շոշափելի պտուղներ չունի, որոնք վայրկեանից կերպով են նայում գործի վրայ:

Եւ արդարև, առաջուայ խմբի գործու

նէութեան արգասիքը ըստ երևութին չնչն է: Այն ժամանակ մեր ներկայացումները սխուեցան մեծ թատրոնում, իսկ այժմ ստիպուած ենք այնպիսի փոքրիկ և ամենայն յարմարութիւններից զուրկ բեմերի վրայ ներկայացումներ տալ, որ միայն շատ ներողամիտ հանդիսականները կարող են բեմ համարել:

Տպագրուած թատերական գրուածներ մենք համարեա թէ չունինք:

Այն դերասանները, որոնք հաւատարիմ են մնացել իւրեանց գործին, յետին չքաւորութեան մէջ են գտնվում և միայն կողմնակի ու պատահական աշխատանքով կարողանում են հայթայթել իւրեանց ապրուստը. իսկ մի քանիսը ամէօրեայ կեանքի մէջ հանդիպած նեղութիւններին չընդունալով, գերեզմանում հանգստութիւն գտան:

Այս դրութիւնը այն աստիճանի զարմացնում ու վշտացնում է ամէն մի հայի սիրտը, որ մինչև անգամ թատրոնական գործի ամենամտերիմ բարեկամները վհատելով, քիչ է մնում որ անէծքներ թափեն ի թիլիսի հասարակութեան գլխին իւր անտարբերութեան համար: Սոյն իսկ պատճառով մի թերթ, համատեղով գրականութիւնը և թատրոնը, ասում է որ երբև թէ թատրոնի գործը անշարժ է մնացել և թէ միայն նոր խղէալներ մտցնելով բեմի վրայ կարելի է վերանորոգել գործը:

Իսկ եթէ անաչառ կերպով նայինք խնդրին, մեր գործը այնքան յուսահատական է: Բաւական է ուշադրութիւն դարցնել այն

հանգամանքի վրայ որ հասարակութիւնը միշտ յաճախում է թատրոն, չնայելով որ ներկայացումները երբեմն բեմական արհեստին անտեղեակ անձինք են լինում, և երեք կամ չորս ժամ շարունակ համբերութեամբ անկանջ է դրնում, որ մէկ երկու յաջողակ արտասանած խօսքեր լսէ և խաղացողներին իւր համակրութիւնը ցոյց տայ:

Բաւական է դարձեալ նկատել որ մեզանում անընդհատ շարունակում են զանազան թատերական գրուածներ թարգմանել օտար լեզուներից, չնայելով որ այդ գրուածները կամ ամենեւին, կամ շատ քիչ են վարձատրվում: Վերջապէս, ուշադրութեան արժանի է և այն երևոյթը որ հայ դերասանական խումբը, իւր լոկ տասնհինգ տարուան զոյութեան միջոցում, երևան հանեց երկու այնպիսի նշանաւոր գործողներ, որպիսի են բժիշկ Տէր Գրիգորեանցը, որ մինչև իւր մահը հաւատարիմ մնաց թատրոնին, և նորա արժանաւոր բարեկամ Պ. Գ. Սունդուկեանց, «Խաթարալայի» և «Պէպօի» տաղանդաւոր հեղինակը՝ որ պատուաւոր կերպով ընթանում է ցարդ իւր նախազած ձանապարհով:

Այս բոլորը համոզում է մեզ որ հայ թատրոնի գաղափարը դեռ կենդանի է հայ հասարակութեան մէջ և եթէ մի թեթև զարկ տրուի այդ գաղափարին, կասկած չկայ որ թատրոնական գործը կը դրաւէ հասարակութեան ուշադրութիւնը, որով և մուսացութեան կը տրուի այն վհատութիւն որ սխեւ

էին ցոյց տալ մի քանի անձինք:

Անտարակոյս առաջուան գործոյները ունեցան իւրեանց սխալները, որոնց ենթարկուեցաւ թատրոնը գործինորութեան պատճառով: Մենք պէտք է հարկաւ աչքի առաջ ունենանք այդ սխալները, և հիմնուելով զխաւորապէս հին ոյժերի վրայ և պահպանելով այդ ոյժերը, կարող ենք յուսալ վերանորոգելու թատրոնի գործը Թիֆլիսում: Կարելի է, օրինակի համար, ամենայն իրաւամբ ասել, որ եթէ իւրաքանչիւր ներկայացումից մի աննշան գումար յետ ձգուած լինէր թատրոնի շինութեան համար մայր գումար կազմելու նպատակով և եթէ տարին մէկ կամ երկու առանձին ներկայացումներ սրուած լինէին յատուկ այդ նպատակի համար, մենք վաղուց արդէն կ'ունենայինք մեր սեպհական շինութիւնը և չէինք թափառել Գերմանական կրօնը, Հայոց ուսումնարանը և ուրիշ տեղեր: Մենք բոլորովին հաւատարի ենք որ եթէ գործը օրինաւոր կերպով սկսուած լինէր, հասարակութիւնը երբէք չէր զլանայ իւր նուիրատուութիւնները:

Գարձեալ, ռքան ինքնազիր և թարգմանական հատուածներ կան զանազան անձանց մօտ, այն ինչ 10—20 տարուան միջոցում շատ բան կարելի էր հաւաքել մի անձի ձեռքը և նոցանից մեծ մասը տպագրել: Հէնց այս պատճառով է որ շատ անգամ թատերասէր անձինք չեն կարող գլուխ բերել որ և իցէ ներկայացում, որովհետեւ իւրեանց ոյժերի

համեմատ հատուած չեն գտնուած:

Առ այժմ հնար գտնուեցաւ այդ դժուարութիւններից մէկի առաջն առնել, որովհետեւ, ինչպէս «Մշակ» լրագրի այս տարուան 198-րդ համարում հրատարակուած յօդուածից երևում է, թատրոնասէրները այսուհետեւ իւրեանց համար ապաստանարան կը գտնեն պ. Արծրունու նորակառոյց թատրոնական դահլիճում, որ երևի կ'ունենայ բոլոր բնական պիտոյքները:

«Մշակի» յօդուածների ընդհանուր մշտելից պէտք է ենթադրել, թէ այդ լրագրի տէրը, որ շինել է թատրոնը իւր քարվանսարայի մէջ և որ ցաւակցաբար է խօսում միշտ հայ թատրոնի պարբերական տառապանքների վրայ, իբրև լիակատար տէր իւր դահլիճին, ամէն տեսակ զիջողութիւններ կ'անէ այն թատերասէրներին կամ կազմակերպուած խմբին, որոնց նպատակը կը լինի վերականգնել հայ թատրոնը: Այդպէսով պ. Արծրունին նուիրած կը լինի իւր լուսան այս օգտաւէտ և հայրենասիրական գործին:

Միւս կողմից, հարկաւոր է անշուշտ կազմել մի մշտական խումբ, առանց որի թատրոնը չէ կարող յարատևութիւն ունենալ: Պէտք է կարծել թէ մեր հասարակութեան մէջ կը գտնուին այնպիսի անձինք, որոնք օգուտ քաղելով այժմեան յաջող հանգամանքներից, կաշխատեն այդպիսի մի խումբ կազմել: Ինչպէս լրագրներից յայտնի է, արդէն այդպիսի մի ընկերութիւն կազմուել է,

որ և մի բաւական նշանաւ որ գումար է ժողովել հանգանակութեամբ թէ մշտական խումբը պահպանելու և թէ թատրոնական ուրիշ պիտոյքներ ձեռք բերելու համար:

Մենք մեր կողմից մեզ համար նպատակ ընտրեցինք, մեր ոյժին և հասարակութեան համակրութեան համեմատ, վերանորոգել հին րէպէրտուարը, աւելացնելով նորա վրայ նոր թարգմանութիւններ և, եթէ կը յաջողի, նաև ինքնագիր հեղինակութիւններ, տպագրութեամբ հրատարակել այդ ամէնը և այլպիսով թեթեւացնել հայ ներկայացուցիչներ տալու ամենագլխաւոր արդէլքներից մէկը:

Ընտրելով այս նպատակը և աւելի առաջ ունենալով գլխաւորապէս թատերասէրներին ներկայացուցիչները, մենք վճռեցինք սկսել մեր տպագրութիւնը հետեւեալ կարգով:

Սկզբում մտադիր ենք լոյս հանել միայն վողրվիւններ և թեթեւ կոմեդիաներ, յետոյ աւելի ծանր կատակերգութիւններ և եթէ գործը յաջողութիւն գտնէ, ձեռնամուխ կը լինինք նաև կլասիկական դրամաներ և ողբերգութիւններ հրատարակելու:

Քէպէրտուար և դրադարան կազմելու համար սկզբնական միջոցները մենք ստացանք հանգանակութեամբ ժողոված նուիրատուութիւններից, որոնց հաշիւը խոստանում ենք հասարակութեան ներկայացնել մեր հրատարակութեան առաջին գրքոյկներից մէկի հետ: Առ այժմ պարտաւորութիւն ենք համարում մեր խորին շնորհակալութիւնը յայտնել այս

տեղ այն բոլոր անձանց, որոնք չինայեցին մեզ իրանց դրամական օժանդակութիւնը, առանց որի մեր գործը չէր կարող գլուխ գալ:

Յատուկ շնորհակալութիւն ենք մատուցանում մեծապատիւ Տիկին Նունէ Տէր Գրիգորեանցին; որ բարեհաճեցաւ յանձնել մեզ իւր հանգուցեալ ամուսնու՝ Միքայէլ Տէր Գրիգորեանցի ձեռագիր գրուածները, որոնք հետզհետէ տպագրուելու են:

Վերջապէս պարտք ենք համարում յայտնել որ տպագրելի հատուածների բեմական և գրական արժանաւորութիւնները քննելու և խմբագրելու պարտաւորութիւնը յանձն առին Պ. Պ. Գ. Չմշկեան և Ս. Պալասանեան, որոնք բաւական յայտնի են իւրեանց գործունէութեամբ գրականութեան և թատրոնի ասպարիզում. ուստի և հասարակութիւնը կարող է վստահութեամբ նայել մեր սկսած ձեռնարկութեան վրայ:

ԻՇԽ. ՄԻՔԱՅԷԼ ԲԷՂՈՒԹԵԱՆՅՑ

Յունիս 1879

Թիֆլիս

քան անբարեկամից որոնք քանակաւ զարդ մեծ քան
 զմեզս զմեզից անբարեկամաց քանակաւ
 : յար միայն բողոքի զէն ցնջող զմեզից
 -առանձին զմեզից անբարեկամաց քանակաւ
 -միայն զէն մեզից անբարեկամաց քանակաւ
 քան յանձնեալ արքայն զոր զմեզից անբարեկամաց
 զէն յիսկին անբարեկամաց քանակաւ զմեզից
 ցնջող զմեզից անբարեկամաց քանակաւ

անբարեկամաց քանակաւ զմեզից անբարեկամաց
 քանակաւ զմեզից անբարեկամաց քանակաւ
 քանակաւ զմեզից անբարեկամաց քանակաւ
 քանակաւ զմեզից անբարեկամաց քանակաւ
 քանակաւ զմեզից անբարեկամաց քանակաւ
 քանակաւ զմեզից անբարեկամաց քանակաւ
 քանակաւ զմեզից անբարեկամաց քանակաւ
 քանակաւ զմեզից անբարեկամաց քանակաւ

ՅԵՄԱՆՈՂԱՆԻ ԻՆ ԴՈՍՄԻՆԱ 154

ՎՈՒՅ ՔԻ ԻՄ ՎԷՉԻՐ

ՍԱՍ ԵՄՔ ԵՄՍՈՂԱՆ

ՎՈՒՅ ՔԻ ԻՄ ՎԷՉԻՐ

|||

ՅԵՄԱՆՈՂԱՆԻ

ԻՆ ԴՈՍՄԻՆԱ

ՅԵՄԱՆՈՂԱՆԻ

ՍԱՍ ԵՄՔ ԵՄՍՈՂԱՆ

1570

ՎՈՒՅ ՔԻ ԻՄ ՎԵՉԵՐ

ՎՈՒՅ ՔԻ ԻՄ ՎԵՉԵՐ

ՅԱՐՍ ԵՐԵՔ ՊԱՏԿԵՐՈՎ.

ՀԵՂ. Մ. ՏԵՐ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՆԻ
ԵՐԵՎԱՆ 18 ԴԵՍԵՄԲԵՐ 1879

ԹԻՖԼԻՍ

ՀԱՄԱ. ԷՆՑԻԿԼՈՊԵԴԻԱԿԻ ԵՒ ԸՆԿ. ՏՊԱՐԱՆ.

1879

ՎՈՒՅ ԳԻ ԻՄ ՎԵՉԵՐ

ԻՌՈՂՈՅՆԱՐ ԳՐԱՆ ՍՊԱՅ

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ.
Томскъ. 18 Июня 1879 года.

2018
11

001000

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԳՐԱՆՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

1879

ՎՈՒՅ ԳԻ ԻՄ ՎԵՉԵՐ

ԳՐՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆ Ք

- ԳԵՎՕ.—(Սուրբխանանց.)
- ԿԷԿԷԼ, սորա կինը.—(Բեթօ) (Արամանանց.)
- ՂԱՂՕ, Գէվօյի եղբայրը.—(Ամերիկեանանց.)
- ԱՆԱՆԻ, Կէկէլի քոյրը.—(Եղիսարեթ) (Սաթենիկ)
- ԿԱԿՈՒԼԻ, դուքնի աշակերտ.—(N N.)

Գործողութիւնը կատարվում է Գէվօյի տանը:

ՊԱՏԿԵՐ Ա.

ՏԵՍԻԼ Ա.

ԳԵՎՕ, ՂԱՂՕ, նստած են,

ՂԱՂՕ

Էտու համա խիստ էլ ջրպիտի փիթը անիս:

ԳԵՎՕ

Ի՞նչ անիմ, ախպէր, չէլաւ էլի: Հաղար ասի, չաչանակ կտրուեցայ, հախու հէսարս հաղար ջէր արչիլը դարսեցի, ասա զլսումը տուն էթող: Տարեկուսիլիմ թէ ինչ անիմ, Ասիմը դուն էսոր քարսազի արիլը, իժում... ինձ ով էրիտ էնքան վոր նրա ուղածը դիմ անիմ: Օհ, թէ անիծած վուխան է էկի...

ՂԱՂՕ

Ասիր ու պրծար: Ամա գիղիս ինչ է. էս օյլ-
նը դրան մէ քիչ խիւքի կու բերէ ու կու զբստուի:
Դուն մէ փափուկ-սրտանի մարդ իս, ամա էս կի կօ-
սիմ, թէ վուր էլի մուրափ ամաք, բանը բանեմէն
անց է կէնում: Է՛ն, թող մէ քիչ վիւր ու վիւր թըչի,
թող քինթը մէ քիչ քարին խփէ, Ի՞նչ անինք, ա-
ռանց էտ էլ չի ըլի. ամա վիւրը կի լաւ գու քայ
ու դուն էլ կու ազատուիս:

Վա՛յ թէ . . .

ՂԱՂՕ

Օղորմի քու հօրը, էտ վայթէքդ թող. ես
բան իմ ասում, բան իմացի, կու տէմնիս ինչ կու-
լի, էլի իմ ասում մէքիչ արտինգնիր կօնէ, թող
անէ, ախար վիւրը կու բեղրի ու քու կօծին ալչու
կու կանգնի: Լաւ փէքը արա, էս օր, ասինք, հա
կատարեցիր նրա ուղածը, էքուց ուրիշ ուրիշ բանիր
կու մօգոնէ. էնդունք էլ, ասինք, կատարեցիր, Լ-
ծում . . .

ԳԵՎՕ

Իծո՛ւմ, զահրումար կուլի զլխիս:

ՂԱՂՕ

Հա՛, ես էլ էտ իմ ասում՝ է: Ամա թէ հիմիս-
կէվէտ ջիւլաւը զայիմ կու բունիս ու չիս թողնի
վուր զլուխը խիէ, զիս քու քէփի կու ժած գայ ու
իր ափալը լաւ կու իմանայ: Դուն էլ բախտաւոր
կուլիս ու նա էլ. քու մէ թիքայ հացը չի պակսի

ու վունցար եօլա իս գնում, եօլա կ'ենաս:

ԳԵՎՕ

Վայ թէ սիրաը կոտորուի, ախար ջէհէլ է:

ՂԱՂՕ

Է՛ն, քու զուլիս չունիմ: Տեսնում իմ վուր դուն
էլ իս սարսաղացի: Տօ՛, ուշկի արի, ինչիք իս դուս
տալի. տօ՛, վրէտ մէ մտիկ տու. ինչ է քու հալը:
Տօ՛, մէ արասու խաթրու սաղ օրը մէչկտ կտրում իս,
սուտ իս ասում, զուրթ իս ասում, հազար թահար
չարչրվում իս, թէ ինչ է ուսելու հացըտ չըպակսի.
կնգատ խօսկի հիդ իս ննգի ու ուղում իս վէչէր
սարբի: Մէկը՝ վուր քիզ չի սաղ դայ. էլի իմ ա-
սում մէ վրէտ մտիկ տու. ինչի նման իս, մէկէլ՝
վուր դրա համա մէչկ չունիս: Քիչը ափինք, էլի
մէ տաս տասնուհինգ մանկթ փուղ կ'էհայ: Ո՞վ է
տուի քիզ, ախպէր: Դուն մէ մում ամող մարթ.
աւտաս վուր դուքանըդ տակն ու վրէն անիս՝ տաս
թումնի թանխայ չունէնաս. ախար վէչէրը քու բան
է, քիզ իմ հարցնում:

ԳԵՎՕ

Ես էլ էտ իմ վայ տալի է: Աստուծ գիղէնայ
շատ ջէր շատ օր է անցկենում, մուշտրի համա աչ-
կիրս ջուր է կտրուում, ինչ է մէ էրկու շահի ախա-
տիմ. էն էլ ան ըլում է ան չէ. Աստուն փառք իմ
տալի եփ օրուան խարջըս մէկիմէն դուս իմ գըջ-
լում, ուրախու էլ վուտիս վրէն չիմ կանգնում, ինչ
է՝ օղլուչաղս կուշտ փուրով էն օրը. ինձ ո՞վ է տուի
տաս տաս մանէթնիրը, վուր կնիկս վէչէրնիր սարբէ՛

Ա՛խ, վէչէր մոգոնող . . . որն ասիմ, որն խոստովանիմ . . . Է՛, ախպէր. կնիկ ուղիւն էլ վունչիչ բան չէ էլի . . .

ՂԱՂՕ

Գուն մէ ինձ ասա, խօ չիս փոշմնում:

ԳԵՎՕ

Ի՞նչ անիմ, ախպէր, դուն գիշիս ինչ կօնիս, ամա աղանչաքս էն է վուր . . .

ՂԱՂՕ

Երի՛նա, սօ՛ դուն էլի քու էչն իս քչում. Ես ամէն բանը իմ վզիս իմ առնում. Գուն քու քէփը, քօք պահէ, մէկէլը ես գիղիմ: Ամա մուղնիթ կաց վունչիչ վարափուրդ չանէ, թէ չէ պլանս կու ծովու ու միր աչխատանքը փուչ կու անց կէնայ: Անա էս հինգ մանէթն էլ բունէ, փուղը թէ պակի՛ր ու ուզում ըլի սրտանց, իրան սու, քիզ ինչ, ախպէր, իմ փուղն է գնում . . .

ԳԵՎՕ

Լաւ իս ասում, ախպէր, ամա . . . (Կէկէլը տուն է գալի:)

ՏԵՍԻԼԻԹ

ԳԵՎՕ, ՂԱՂՕ, ԿԵԿԵԼ

ՂԱՂՕ, ծիծաղաղէմ:

Ա՛յ, կէկէլն էլ էկաւ. Հն, վունց իս, լաւ իս: Հնգիղի հն, էս օր վէչէր ունիս, ո՞վ դիմնայ քիզ . . . ինչի ինձ չըմնձրեցիր. լաւ է, խաչը գիղէնայ, լաիզ չիս անում, միթամ ինչ էր. մէ քընջնումը ինձ ամա սուս ու փուս վէր. կունընգնէի,

Թամաչա մայինց կօնէի. ոււը ինչ կուպակսեր . . . Աբա արի ու սիրտս չըպակիս:

ԿԵԿԵԼ

Երանի քիզ սէքը չան վուր. հանաքնիր կու սիրիս: Աբա էտ վունց կուլեր: Վէչէրնիրը մէնազ ախպէրանց հատա է սարքուում, մէնաի ախպէրիք ին մօղըլում. տղամարթը էնդի ինչ բան ունէ: (Գէվօն) Մէս երիք մանէթ էլ դուղիմ, կանֆէտը լաչքումս քիչ է. ամութ է փու պակսի . . .

ԳԵՎՕ

Էլի փո՛ղ: Տօ՛ ինչ էլաւ քիզ. Խաղինէք խօ չիմ կարում:

ԿԵԿԵԼ

Հն, էլի ժանդիրըտ մօղ էլաւ. էս հինգ տարի ձիւ մէ վէչէր սարքեցի, էն էլ քիքս իս գալի. Գն, ուրիչնէրու թահար տարէնը տասը վէչէր խօ չիմ սարքում. էս մէ վէչէրն է էլի. էստղա համա անուանքս չիմ բեղնամ անի: Եստի հիդ մէ երիք մանէթ էլ գնայ . . .

ԳԵՎՕ

Ա՛յ, գրուխս քարը տուի, վուր տաս մանէթն էլ տուի: Յու մտկումը երիք մանէթը փուղ չէ էլի. ախար քուչումը չէ ածած:

ՂԱՂՕ

Ախպէր, ինչ էլաւ. էլաւ, հիմի էլ վունչիչ չիս օտկի. կէկէլը դուրթ է, մէ երիք մանէթի համա բէլազաթ բան չըպիտի դուս գայ:

ԳԵՎԵԼ

Ես էլ էտ իմ ասում է:

ԳԵՎՈ

Գիղիս, ախպէր . . .

ՂԱՂՈ

Գիղիմ, գիղիմ . . . ամա բանը վուր էս
ախղը հասիլ է: Ել փուղին չը պիտի մտիկ տաս:
Ախար վունց կուլի վուր մէ բաշ կանֆէտը պակ-
սի . . . Իրան տու, քու հօրն ողորմի:

ԿԵՎԵԼ, ԳԵՎՈՒՆ:

Չիս ամանչում, անա քու ախպէրն էլ է ա-
սում . . . Նալդ արն, գէնացվալէբի: մի՞նանում
է, վուրդի վուր է զօնաղնիրս էլ դու բան:

ՂԱՂՈ

Իրան տու, լաւ է:

ԳԵՎՈ

Ա'խ, կէկէլ . . . (Հանում է հինգ մանէթ և տա-
լիս է կէկէլին) Էս հինգ մանէթը անա, բունէ: ամա
ընչու երիքն աւել չը միսիս, թէ չէ, սրա մօղ իմ
ասում, ինձմէն չիս պրծնի:

ԿԵՎԵԼ, ուրախ:

Տէքր ջան, էս գիչիբ էլ ինչ օրօն գուղիս:

ՂԱՂՈ, ծիծաղելով:

Հիմի իս ասում, վուր բանըտ չինէցի: Ա'յ թէ
տակէտակն իս . . .

ԿԵՎԵԼ

Գէթավղայ արի . . .

ՂԱՂՈ

Վճնց կուլի, կնգտերանց մօղ նստիլ քա չի ըլի:

ԿԵՎԵԼ

Քիզ ամա տիղ կու ճարիմ (ԳԵՎՈՒՆ): Մէսաթ
ստօլի վրէն աչկն ունէցի, հօրէն գալիս իմ (տա-
պով դուրս է գնում):

ՏԵՍԻԼ Գ.

ԳԵՎՈ, ՂԱՂՈ

ՂԱՂՈ

Հիմի, ախպէր, մինք միր բանը տէսնինք: Դուն
դուքնի աչկրտին առդ արա ու կէկէլին էլ խակ
ջուղաք չըտաս: Ես մէքիչ բան ունիմ, էս նմուտին
գուքամ: Լչի իմ ասում մուղտիթ կաց, վուր վուն-
չիչ վարավուրդ չանէ: Բարով մնաս: (Դուրս է գը-
նում):

ԳԵՎՈ

Բարով գնաս: (Մի փոքր ման է գալի) է՛հ, ինչ
էլաւ՝ էլաւ, մէ գնամ էն զահրուճար բանիբը
տեսնիմ: (Դուրս է գնում):

ՏԵՍԻԼ Գ.

ԿԵՎԵԼԸ, շտապով տղան է գալի:

ԿԵՎԵԼ, մենակ:

Ձիւ սրտիս փխցուկը չըկատարէցաւ: Ես ու իմ
երգինքը իմ մարթը մէ ուրիչ միլէթի օմքին է, մէ
գրօշի համա կլամփուց է տալի: Ախար վունց սիր-
տըս չըպակսի, ուրիչնիրը վուր սարքուճին մինձ պու-
ղիբ ունին: Դիփ մարթումէն է: Իմ մարթը մէ Ա-
ծու պատիթ օմքին է: Բաւտաս մատին դիփ էս իմ
վէչերը վաթթէ: ամա ես իս ինն մարի մառ տակը

չըմնացի. շատ դէս ու դէն նընգաւ, շատ վեր ու վեր

թրաւ, ամա չէլաւ:

Ախ վէչէր ու ջան վէչէր.

Մարթուս տրաքէցնող վէչէր,

ջան ծաղիկ ջան, ջան ձկնի վոտս
ձիճինի գայ, պատուով:

Էլի կու սարքիմ, վէչէր. ջան . . .

Վէչէրն է սրտի վարթըս,

Ի՞նչ անիմ գիժ է մարթըս.

Գիժ կապելու վուր չըվի

կու հասկաներ ի՞մ դարդըս:

Առանց վէչէր մեռած իմ,

կնդդէրանց մէջ կորած իմ,

Ա՛ մարթ, ես քիչ ինչ ասիմ . . .

Գու ձեռնէմէն էրած իմ:

Ախ, վէչէր, վէչէր, վէչէր,

Սրտիս թախտու վէչէր,

Օղոնց մարթըս խիլքի գայ,

Բօրլիկ կու մանգամ խէչէր . . .

Հիմի կու իմանան, վուր վէչէր էլ սարքէցի, իժու՛մ
դունտիս թէ . . . Անանին շտապով տուն է գալի:

ՏԵՍՒՆ Ե.

ԿԵԿԵԼ, ԱՆԱՆԻ

ԱՆԱՆԻ

Հա՛, հայ հարայ ո՞ր էիր կանչի, սիրտս շուր
էկաւ ընչրի գուքէի, օխ (նստում է):

ԿԵԿԵԼ

Անանի ջան, էս գիշիր վէչէր ունիմ:

ԱՆԱՆԻ, վեր է թաչում:

Գանա չի՛մ գիղի

ԿԵԿԵԼ

Խաչը գիղէնայ:

ԱՆԱՆԻ

Վահ, էն ձիթին վո՛ւնց կոտրէցիր. ակի չէր ա-
նում. Է՛ն հանաք կուլիս անում . . .

ԿԵԿԵԼ

Փէփէլոյիս արիւը գիղէնայ . . .

ԱՆԱՆԻ

Ղօջաղ ախչիկ, ամա էլի վուր սիրտըս չէ վկաում:
Ասար վո՛ւնց կոտրէցիր:

ԿԵԿԵԼ

Հանգը զըթայ. Նա իրն էր ասում, ես իմը նա
չարանում էր, ես լալիս էի. նա մէ խօսք էր ասում,
եւ տասը շաչին. իրիզնահացին, քնէլիս, վիկէնա
լիս, մէ խօսքով ամէն վուխտ էլ չէի հանդարտ թող-
նում, ախար բէրրէցաւ էլի (ծիծաղելով) չարէն ինչ
էր:

ԱՆԱՆԻ

Ես ու ի՛մ Աստուծը. լա՛ւ չնուք իս ունէցի:

ԿԵԿԵԼ

Թէ էսէնց չէի արի, ինձ ո՞վ արծնիկ կօնէր
վէչէրը:

ԱՆԱՆԻ

Շատ զօնաղ ունիս:

ԿԵԿԵԼ

Քսան քսանուհինդ հողի կուլի:

ԱՆԱՆԻ

Քան, էն նուր մարաքայ ննդածին էլ, էն արիստո- կրակին էլ մէծրիլ իս:

ԿԵԿԵԼ

Խուղիմ նրա զուլսը, զուրթ վուր սուտուց, հմպարտ վուր կօսին՝ զրուտ նա է: Քանի վուր խիղճ էր միզ մօղ էր քըսմըսվում, հիմի վուր կխքնիրքը զրոտից՝ միզ էլ լաիղ չէ անում: Ես էլ ուր իմ կանչում:

ԱՆԱՆԻ

Խիստ լաւ իս արի, աչքի պիպիկն էլ իս հանի: Լօտօն էլ հաղիր իս արի:

ԿԵԿԵԼ

Մաչ առանց լօտօ վնւնց կուլի: Անանի ջան, ցիփրնիրը իմ մազէր դուն կօսիս, իս գիդիս վուրս ես չիմ գիդի:

ԱՆԱՆԻ

Չէ, կէկէլ ջան, չիմ կանա, ես էլ քու օրումն իմ:

ԿԵԿԵԼ

Մաչ էն օրը լատարէումը խաղում էիր:

ԱՆԱՆԻ

Ի՞նչ էի արի, քա: Խօ չէի ասի չիմ գիդի, ախար վունց կուլէր, ամութ էր, ինչ կօսէին: Ես էլ նստէցայ: Քանի նրանք ցիփր էին ասում, ես լօրի- քը զարսում էի . . . Երկը մանէթս քնաց, զուրթ

է, ամա օչովիմէն չըջոյնաւէցայ:

ԿԵԿԵԼ

Ախար ասելու հիրթը վուր գալիս էր. Բնչ էիր անում:

ԱՆԱՆԻ

Սուտ ասի, վուր զուլիս ցաւում է . . .

ԿԵԿԵԼ

Մաչ ես էլ էս կօսիմ:

ԱՆԱՆԻ

Չէ, կէկէլ ջան. կտ ես կօսիմ, դուն ուրիշ բան մօգոնէ:

ԿԵԿԵԼ

Ի՞նչ մօգոնիմ, քա ջան:

ԱՆԱՆԻ

Քու հիրթը վուր գալիս ըլի, դուն միթամ բան ունիս կու վիկէնաս:

ԿԵԿԵԼ

Իժում իմ լօրիքը ով կու դարուէ:

ԱՆԱՆԻ

Ես էստի չիմ:

ԿԵԿԵԼ

Լաւ կուլի, Անանի ջան: Գիդիս Բնչ է, Անա- նի, ես վէչէրի սարք ու կարքը չիմ գիդի, կանչցի վուր սովրէցնիս:

ԱՆԱՆԻ

Ամէն բանիրը հաղիր իս արի:

ԿԵԿԵԼ

Հաղիր է, Անանի ջան:

ԱՆԱՆԻ

Քանի ռանգը մուրաբա ունիս:

ԿԵԿԵԼ

Երբ ռանգը, կակալ, այուրալի, հուն, հերիք չէ:

ԱՆԱՆԻ

Հերիք է: Ապելսին ու կանֆէտնիր խօ անիլ իս:

ԿԵԿԵԼ

Վունց չէ: Հաղուղ էլ խնձոր էլ չոր միրք էլ

ԱՆԱՆԻ

Վհւր օթախումն իս ստօլը սարքում:

ԿԵԿԵԼ

Ա՛յ Էնդի: (Ձեռքով ցոյց է տալիս):

ԱՆԱՆԻ

Էնդի խօ տախտն է զրամ:

ԿԵԿԵԼ

Տախտը դուս տանուլ տուի:

ԱՆԱՆԻ

Մաչ գնանք, տէսնինք:

ԿԵԿԵԼ

Գնանք: (Դուրս են գնում):

ՏԵՍԻԼ 2.

ԳԵՎՕՆ տուն է գալի:

ԳԵՎՕ, միրք ուտելով դուրս է գալի:

Ա՛յ բան, այ Ասծու կրակ, ինչիր է առի, ինչիր է սարքի, բաղախանս է չինի տունըս: Տախ-

տըն էլ դուս տանուլ է տուի, հիմի էս գիշիր վնւր դի պիտի չնթրուինք: Էս օր է վուր ես քիզմէն քաչում իմ, կէկէլ . . . վուրդի վուր է բասօսօէքն էլ համէցէք կուլին: . . . Աբա ինչի համէցէք չին ըլի: Ինչ տիղ միրքի դուրայ է էնդի ճանճ չի մօղ ըլի. բան ասա ուտելու. թէ չէ ուտողներ շատ կուլուս նընգնին: Մաչ թէ չօրլամիչ անելու չըլին գալի՝ իմ կէկէլի խօսք ու ջուղարին ին թաման անում, թէ նրա նստիլ վիկէնալուն, թէ տուն ու տիղիս: (Դուքնի աշկերտ կակուլին ներս է գալի՝ ձեռքին ալլիսով բան բանած. ուղում սենեակը գնալ): Հերիք չէ էնքան զահրումարը: Վան, ախար կանֆէտը կու սլակիս է: Տօ մուլափ, էստի արի, հա էտ ինչ է:

ԿԱԿՈՒԼԻ

Կանֆէտ է:

ԳԵՎՕ

Է՛ստի տու: (Ասում է ձեռքիցը): Բիղ դաստատար է, տուն գնա, էքուց զուքանը վաղ արի:

ԿԱԿՈՒԼԻ

Աղչիկ պարունը հրամայից վուր էս գիշիր էստի մնամ:

ԳԵՎՕ

Էլ չի ուզի:

ԿԱԿՈՒԼԻ

Մաչ ա՛նա էս էլ խուրդէն. (փողը տալիս է) բա՛րի գիշիր, ուստա: (Դուրս է գնում):

ԳԵՎՕ

Ասում ին վուր տունդ էրվում ըլի, դուն էլ

ձևերը տարազորու: Մէ էս էլ տէնիմ ինչ է: (Բաց է անում): Օհօ, լաւ բանիւր է էլի: (Ուտում է:): Լաւն է ևս ու իմ կրգինքը. (Ուտում է:): Ինձ կի հարամ է: Տօ, իմ փուղը ևս էլ ուտիմ . . . Լնդի (Ուտում է:): Խօ բանս լաւ բարբաթ չինէցի, լաւ տրդուեցայ, տեսնիմ հիմի կէկէլս ինչ կօնէ: Առանց էն էլ խօ կրակի պէժ է, հիմի խօ կըբըբայ էլի: (Ուտում է:): Արա հիդ մէ թաս արաղը ինչ փանդումը կուլի է: (Կէկէլը ներս է վազում):

ՏԵՍԻԼ Ե

ԿԵԿԵԼ, ԳԵՎՕ

ԿԵԿԵԼ

Տօ, փնթփուր, սօ լօթի . . . թաքուն վուր դուս ձլկուեցար՝ հէնց զիդիս վարաւուրդ չիմ ա նի . . . Եարադան Աստուծ, էս ինչ միխքի պատիժս է . . . հիմի վուր պակսի, խօ գէղինը պիտի պատուոյ ու ինձ դէվէր տանէ:

ԳԵՎՕ, ուտելով:

Օ՛հ, հօ, հօ, էլի մօդ ին էկի . . .

ԿԵԿԵԼ

Մօդ ին էկի քիդ ու . . . (Տեսնելով աղուխով կանֆէտը:) Վահ, էն հէրիք չէր, էստի էլ . . . (Յարձակուում է խելու, գէվօն բեմի միւս կողմն է վազում, Կէկէլը հետևում է նորան): Տու ասում իմ է:

ԳԵՎՕ, ուտելով:

Ինձ կի հարամ է . . . (Ձէ տալիս և բեմի միւս կողմն է փախչում Կէկէլը հետը):

ԿԵԿԵԼ

Չէ, չիմ թողնի, չէ . . . (Խել է ուղում. գէվօն այս և այն կողմն է վազվղում, Կէկէլը հետը): Ա՛յ կրակ, այ պատիժ . . . (Անանին ներս է վազում):

ՏԵՍԻԼ Ը

ԱՆԱՆԻ, ԿԵԿԵԼ, ԳԵՎՕ

ԱՆԱՆԻ

Վահ, էս ինչ խաբար է, քահ:

ԿԵԿԵԼ

Անանի ջան, օտկէ, կանֆէտս կերաւ, բռնէ, բռնէ . . .

ԱՆԱՆԻ, բռնելով գէվօն:

Փէսա ջան, փէսա ջան: (Ձեռքիցը կանֆէտները խլում է:)

ԳԵՎՕ

Թէ քու խաթր չէրմէլի . . .

ԿԵԿԵԼ

Ախար էս թաւուր բան ո՞վ է տէսի ու լսի . . . հիմի ևս ինչ անիմ . . .

ԱՆԱՆԻ

Չէրիք ձ կուլի, մի գարդ անի քու . . . Փէսա ջան, դրուստ վար էրէխայ խ:

ԿԵԿԵԼ

Էրէխայ կի չէ, Ասձու պատիժ է . . .

ԳԵՎՕ

Միան . . .

ԱՆԱՆԻ

Լաւ է, լաւ, հէրիք է, փէսա ջան, ախար

է' թաւոր հանար վունց կուլի

Սեպտեմբեր 1 1910 ՎԵՅԵԼ

Ալփառու. գէլ, վիշապ

ԳԻՎՕ

Միառև ու

ՍԵՍԻ Ա.

ՍԵՍԻ

Գունը, կէկէլ ջան, մի չարանա, վուրդիոր է զօնադնիրը գուրան.

ՎԵՅԵԼ

Փնթփուր, փնթփուր, լօթի

ԳԻՎՕ

Միառև ու

ՎԵՅԵԼ

Թէ վէչեր չիմ ունէնայ . . . գնանը Անանի: Կէկէլն ու Անանին դուրս են գնում:

ԳԻՎՕ, նստում է:

Հա՛, հա՛, հա՛, էս թամաչն տասնուհինգ կի չէ քսանուհինգ մանէթ էլ ածէր: Ես խօ ջէր լաւ կըր տացայ ու լաւ բարաթի օճթիմէն էլ էկայ, հիմի տէնսինը Ղաղօն ինչ է ա՛նում . . . Մէ գնամ տէնսինիմ քուչի դուռը բաց խօ չէ: (Գուրթ է գնում):

Պատկերը փոխում է:

ՍԵՍԻ

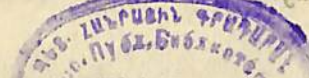
Պատկերը փոխում է: Պ Ա Տ Կ Ե Բ Բ.

ՍԵՍԻ Ա.

Գիշեր. — Տեսարանը ներկայացնում է Գէվոյի տան բակը, ղէմ ու ղէմ փողոցի գուռը, ձախ կողմը տուն, որ բաւական լուսաւորուած է:

ԳԻՎՕ, ձախ կողմիցը դուրս է գալի ու դրան մօտ գնում:

Լաւ արի վուր ղայիմ ղուռը շինիլ տուրի, սոլին էլ ու բազէն էլ ղայիմ ին թէ էս չէր էլի գիլանէրու պէս տուն կու թափէին: (Առաջ է գալի): Ես ու իմ Ատուռը, հիմի մէ բազի տիղ տաս բազէն հէրիք չէ: Ինչրի հիմի գուղրիմէն էինը վախէնում, հիմի կի պիտինը վէչեր մանէկօղնէրէմէն հաթի հաթով կէնանը: Գուրը իմ թահար մարթումէն ինչ պիտի դուս տանի, շատ վուր չայիլ զայ, շատ վուր ղէս ու ղէն նընգնի մէ էրկու երիք մանէթի բան ձանգը չի գցի, ու կուլի վուր դար ու դարտակ էլ դուս գընայ: Արա ես ինչ ունիմ, վուր ինչ տանէ: Ամա մէ վէչէրը կի տասը տասնուհինգ մանէթ է նստում ջէր էքրան էլ քիչ է ա՛տում ին թէ ուփրօ շատ էլ է գնում: Ես ու իմ երգինըրը տուն քանդողը գուրը կի չէ, էս վէչէրնիրն ին: Չէր իմ թահար մարթուն վուր տաս տասնուհինգ մանէթունն ին խրում, ուրիշներուն ինչ կուլին անում: Գուղէրու համա ինչ պատիժ ասիս կայ. բիրթ գուղիս, ցիրիբ գուղիս, վէչէր ման էկողներու համա կի վուրչիլ: (Արանց թիւրը պիտի կոտորին վուր լաւ ըլի: (Գուրը թիւթիկացնում են): Տօ, վան, էս ինչ ջալղ ին գալի, Ղաղօն ջէր չէ էկի (թիւթիկացնում են): Ա՛յ, վան վան, հիմի ես ինչ անիմ . . . (Մտնում է կամաց):

Ո՞վ պիտի ըլի . . . (Ահանջ է գնում, թխթխկացնումեն):
Ի՞նչ կուլի, կուլի . . . (Գուռը բաց է անում, զաղօծ
նենքս է գալի):

ՏԵՍԻԼ Բ.

ՂԱՂՕ. ԳԷՎՕ

ՂԱՂՕ

Սխնածի վուրթի բնց արա էլի:

ԳԷՎՕ

Ի՞նչ անիմ, զաղօ ջան, վախենում էի վուր մէքայ
էն ասար բասարնիրը չըտուն թափին:

ՂԱՂՕ

Ձէր խօ օչով չըկայ:

ԳԷՎՕ

Փառք Ասծու, ջէր օչով չէ եկի:

ՂԱՂՕ

Մաշ լաւ: Գէվօ, էլախտ ինչոր ասի լաւ միտըտ
պահէ ու էնէնց ժամ արի: Հն, մուզախթ կաց. կէ-
կէլը էրէտահարբիտ վրայ վունչիչ մաշուր չանէ: Մէ
խօսկով չալիչ արի վուր մէքանի վուխդ բազը
չըղուս գայ: Հն, կակուլուն խօ ունդ արի:

ԳԷՎՕ

Վունց չէ: Էլախտէվէա. Հիմի տանը մէնակ կէ-
կէն է ու Անանին:

ՂԱՂՕ

Օճօ, նա ինչ ջալդ է եկի . . . Հիմի ուփրօ լաւ
մուզախթ կաց:

ԳԷՎՕ

Փանղը, ախպէր լաւ դիմայ: Ես մըքէղէնի մօդ
կու պտուտ դամ: Կէկէլին ու Անանուն կէտերով էլ
օթախէմէն չիս դուս անի: Ախպէր, ծիծաղու կու
մէնէնէիր վուր էլախտուան թամաչէն տէսիլ էիր:

ՂԱՂՕ

Հն, էլի հիմար բանիր խօ չիս արի:

ԳԷՎՕ

Հիմար կի չէ . . . (Կկէլի ձայն է լսուում՝ արակուլի
Կակուլի, սօ կակուլի):

ՂԱՂՕ

Գէվօ դուն գիղիս: Ես էստի դրան մօտ կու թախ
կէնամ. հն, չասիս վուր էկիլ իմ . . . (Թախ է կենում):

ՏԵՍԻԼ Գ.

ԿԷԿԷԼ, ԳԷՎՕ ՂԱՂՕՆ թախկացած:
ԿԷԿԷԼ

Կակուլի, սօ ճար կարած կակուլի: Ա՛խ Աս-
տուծ, էս ուր է կորի:

ԳԷՎՕ, անաջ է գնում:

Հն հն հն, ինչ է, ինչ խաբար է, կրակ խօ չէ
ննգի տունը, ան Անանու փուրը խօ չէ ցաւում:

ԿԷԿԷԼ

Ախար վուրդիոր է ղօնաղնիրս գուքան: Կակու-
լին վուր ջհանդամն է գնացի:

ԳԷՎՕ

Ասն ու սրծի էլի, աղբաթի խէր: սիրտս քիչ
պրծաւ շուր էկաւ . . .

ԿԵԿԵԼ

Քան մէ ձէն տու էն անխժածին. կակուլի, կակու-
լի. Ա/ւ Տէր Աստուծ

ԳԵՂՕ

Հօրէն գործայ. Ես մէսաթէ կտօրի մողիկ ս խըր-
գէցի . . .

Սիրա սիջ օսեցիլուց դանձ ԿԵԼ ան

Ախար էս իմ վէչէրը քու աչկումը չօռ ու դաւ
է է. Տիմի մէրաց վուր օքմին գայ, էս խօ քուչի
դուրը չիմ բաց անի: Ախար ինչ կօսին: Ա/ւ Աս-
տուծ, սպանէ ու պրծի էլի . . .

ԳԵՂՕ

Մի նիղանա, կէկէլ ջան, էս էտօրի իմ. վուրդի
վուր է կակուլին էլ գործայ: Գնա, գէթադուայ
սիրտըս միջուր տայ . . . Մինչև տան դուռն է տանում:
Կէկէլը ներս է մտնում, Ղաղօն առաջ է գալի:

ՏԵՍԻԼ Գ.

ԳԵՂՕ, ՂԱՂՕ

ՂԱՂՕ

Հն հն հն, հիմի վուր կէկէլա իմանայ՝ աւ-
տան հատ քոչով Տնդատան փախցնէ. (Թխթի-
կացնում են:) Գնա, Գէվօ. (Գէվօն ներս է մտնում):
Հիմի տէսնինք թէ ինչ իմ անում: (Մտնում է դրանը):
Ո՞վ իս . . . (Գրան յետեից ձայն է լսում. չես իմ):
Գուն ո՞վ իս . . . (Ձայն է լսում. եղուրը բաց արա,
քան): Ո՞ւր գուղիս . . . (Ձայն է լսում. երանց արաւս
Բաց է անում դուր. մի աղջիկ է ներս մտնում)

ՏԵՍԻԼ Ե.

ՂԱՂՕ, ԱՂՋԻԿ

ԱՂՋԻԿ

Կէկէլը տանն է . . .

ՂԱՂՕ

Տանը չէ . . . Խէչը գնաց . . . Ի՞նչ կու կամէ-
նար . . .

ԱՂՋԻԿ

Վունչիչ . . .

ՂԱՂՕ

Վունչի թէ վունչիչ մաչ ո՞ւր իս համեցէք էլի:

ԱՂՋԻԿ

Մէճրիլ էր:

ՂԱՂՕ

Բան չունիք. դուրձ չունիք, դոնէ դուրը թէլէթի
ախկաներու պէս թէ չըմանգար, բուղղնէրուղ կրտ-
բուիլ է. ինչ էլաւ ձիգ. . . (Աղջիկը շուտ է գալիս): Գնա,
ղէղի, գնա. Աստուծ բարի ճանապար տայ, միթամ
վէչէրն էլ վայելիլ իս: (Աղջիկը դուրս է գնում): Հն
հն հն, էս մէկ . . . հիմի ախ թէ ինչ քնթուպրունգով
կուլի կէկէլի վրէն: (Թխթիկացնում են) Մէ տէսնիմ
սա էլ ո՞վ է . . . Ո՞վ իս . . . Ձէն ու ձայտուն չը
կայ . . . (Թխթիկացնում են) Ասա, ո՞վ իս է . . . վան,
սա խիստ ամանչկուտն է էլի. . . (Դուրը բաց է անում):
Օ՛հ, էս ու դուն բարով, հաղար բարի, վճնց իս . . .
համեցէք: (Աղջիկ է ներս գալիս):

ՏԵՍԻՆ Զ.

ՂԱՂՕ, ԵՐԿՐՈՐԳ ԱՂՋԻԿ

ՂԱՂՕ

Հնա, ունի իս ուզում, ուն մող իս էկի:

ԱՂՋԻԿ

Կէկէլի մող:

ՂԱՂՕ

Կէկէլը բաղնիս գնաց. տանը չէ . . .

ԱՂՋԻԿ

Վահ . . .

ՂԱՂՕ

Ի՞նչ է, բան ունիս: Աղբաթի խէր, գիշերը վուր չըգաս ցերէկը կտրուիլ է: Գնա, դեղի, գնա էքուց արի:

ԱՂՋԻԿ

Ախար . . .

ՂԱՂՕ

Ախար մախար չիմ գիղի, ասում իմ էքուց արի: Հնա, ինչ իս ցից էլի. ինչ իս աչկերըտ չըբ. խուլ իս չիս: Ասում իմ թէ բան ունիս էքուց արի: (Աղջիկը շուտ է գալիս ու դուրս է գնում. Ղաղօն դաները կողպում է:): Հնա հնա հնա, էս էրկու . . . էքուց տիս թէ կէկէլիս գլխին ինչ բալբալէք ին սարքում . . . Տճ, լաւն էն է, վուր մէկ մէկ ին գալի . . . (Թխթխկացնում են): Օճճ, սա խիստ պօլտի է էրէւում. խիստ է թխթխկեցնում . . . Ո՞վ իս . . . (Չայն է լսում. քանց արն, բաց:): Ախար ասն տէմնիմ ո՞վ իս է . . .

(Ձայն է լսուում. «Մաթոն»:) վայ, վայ, վայ, Աքլար
 Մաթոն է էլի. սրան ես ինչ անիմ . . . (Ձայն է
 լսուում. «Տճ ճար կորած, ջնդր»:) Փափէն իսօ չէ սա-
 ուում: (Բաց է անում:) Տանը չէ, չէ . . .

ՏԵՍԻԼ Է.

ՂԱՂՕ, ՄԱԹՕ.

ՄԱԹՕ

վճնց թէ տանը չէ, լպստած: Խարիուխի թաղէ-
 մէն հայ հարա վաղիվազ գալիս իմ, քիչ պրծաւ
 երիբ աիդ չաչէխվա էի ըլում. տանը չէ հօսէ . . .

ՂԱՂՕ

Ես ինչ անիմ.

ՄԱԹՕ

ինչ անիմ քիզ ու Աստու կրակ . . .

ՂԱՂՕ

վճճ, ես ինչ միդ ունիմ . . .

ՄԱԹՕ

վճնց թէ ինչ միդ ունիս. ես վէչէրն իմ էկի ու
 վէչէր գուղիմ . . . Գնա վուրդիոր է գթի . . .

ՂԱՂՕ

վէչէրը մոչա էլաւ . . .

ՄԱԹՕ

վճնց թէ մոչա էլաւ . . . մաչ էլ վէչէր չունէ:

ՂԱՂՕ

Չէ

ՄԱԹՕ

Ինչ գլուխը քարն իս տալի . . .

ՂԱՂՕ

Քու արմաղան գլխի արիւր . . .

ՄԱԹՕ

Գէղինը պատուով ու քիզ դէվեր տանէ, կէկէլէ
Տեսնում իք լպտածին, լաւ թէ ես քու օթէմէն
չըզամ ու կու տէնիս, աղքատ Ղաղօ . . . Ասան տէս-
նիմ վուրդի է, մաղէրէմէն կու թրէվիմ էն քուչի
մասխարին . . .

ՂԱՂՕ

Գնան, ռազ ըլի, քու գլուխ չունիմ . . . դուռը
պիտի կողպիմ:

ՄԱԹՕ

Ես իմ գլուխը բէաբրու անիլ չիմ տայ, վուր տրա-
քի, վուր մէռնի, չիմ թողնի, խարփուխի թաղէմէն
գամ ու դարդակ նստիմ: Դարդակ նստիմ քիզմէն,
կէկէլէ:

ՂԱՂՕ

Գնան, դէղի, գնան, կու ուշանաս . . .

ՄԱԹՕ

Գնան քիզ ու չոռ ու ցաւ . . .

ՂԱՂՕ

Գնան, գնան . . . (Ուժով դուրս է տանում ու դուռը
կողպում է:) Հան հան հան, էս երիք . . . Սխար իմացիլ
էի ու ջէր չէի տէսի, դիռուտ վուր աբլար է էի . . .
Օհ, սրամէն էլ վուր պրծայ . . . Ես ու իմ Աստուծը

գլուխս բալբալէն գցեցի . . . (Խօսելու ձայն է գալի:)
Վայ, վայ, գալիս ին . . . (Փողոցի էս ու էն կողմից գա-
լիս են լապտերներով:) Մէ տէսնիմ սրանք էլ ուլքիր ինս
Դուռը բաց է ա նում, դուրս է մտիկ տալի ու շուտով կող-
պում է:) Տօ, ինչքան ին մօդ էլի, սրանցը մէ լաւ կէտի
գուղէ . . . (Փայտ է որոնում: Դռան յետեկից. Երուք էլ
էտի կուլիք:— Ե՛լան էստի ինք, քուրթիքըն լաւ ին— Ե՛լաւ
ինս, քու փեխիլն ինչի չիս բերիք:— Տանը չէր: Գուռը
թիթիկացնում են, Ղաղօն մի վայտ ձեռին մօտենում է:) Տանը չէ:
(Դռան յետեկից ղղալու ձայն է լսում.
— Ե՛լունց թէ տանը չէ, բաց արա: Դռան վրայ են պար-
կում:) Մուկսի, դուռը կոտրէցիք . . . (Դռան յետեկից.
Ե՛րաց արա, ջանդ:— Բաց է անում ու դռան մէջ տեղը
կաղնում է:)

ՏԵՍԻԼ Ը.

ՂԱՂՕ, ԿԱՆԱՅՔ

ՂԱՂՕ

Օխնածի վուրթիք, ասի տանը չէ, էլ ինչ իք դու-
նիրը կոտրում . . .

ԿԱՆԱՅՔ, մրասին.

Վճնց թէ տանը չէ . . .

ՂԱՂՕ

Չէ, չէ ու չէ, գնացէք, ռազ ըլէք . . .

Սիքանի ԿԱՆԱՅՔ.

Գժուիլ իս, ինչ է . . . Տամիայ տու, միք կէ-
կէլի մօդ ինք էլի . . .

ՂԱՂՕ

Կէկէլը, Գէվօի կնիկ կէկէլը տանը չէ, չէ ու

է . . . խուչ իջի իք՝ իմանում:

ԿԱՆԱՅՔ

խուչ էլ իս ու քոռ էլ իս, փշանալու . . . թնդ, ճամփայ . . .

ՂԱՂՕ

Չիմ թողնի . . . (Նոքա կամենում են ներս մտնել զանոն աշխատում է չթողնել) Չի ըլի, չէ. փաստափուսէքդ քաշեցէք . . . էս ինչ պատկիրք վերբերողնիր ին էլի. տօ . . . ասում իմ. տանը չէ . . .

ԿԱՆԱՅՔ

Տանն է, սուս իս ասում, թնդ աէսնինք: (կամենում են ներս գնալ)

ՂԱՂՕ

Չունքի քաղցր խօսկիրը ձիր անգճնիրումը չէ տուն գնում, ինչ իք ուղում, էս կէտին խօ տէսնում իք, այլակերպնիր . . . Ասում իմ՝ կնրիք է . . .

ԿԱՆԱՅՔ

Գեղինը պատուռի ու քիզ ու կէկէլին զէվեր տանէ, բմբուլ դուս դայ աչկնեքումըտ, լիրփ . . .

ՂԱՂՕ

Հնյդա, հնյդա, փաստափուսէքրա . . .

ԿԱՆԱՅՔ

Գնանք . . .

ՂԱՂՕ

Գնախ ըլի ու գալը չէ . . . (Դուռը կողպում է:) Օ՛հ, դաթրեցայ: (Աղուխը հանում է նակառը սրբում է:) Օ՛հ թէ այլակերպնիր ին էլի . . . Հիմի կի վէշերը դրուստ

վուր փուստ էլաւ, տիս կէկէլի կակալ կոտրիլը . . . Հէսարով էլ օջով գալու չի ըլի . . . Մէ գնամ տէս. նիմ ինչ ին անում . . . (կէկէլի ձայնն է լսուում տանիցը: «Կակուլի, կակուլի») Հիմի սա էր պակաս . . . (կէկէլը դուրս է վազում)

ՏԵՍԻԼ Թ:

ԿԷԿԷԼ, ՂԱՂՕ

ԿԷԿԷԼ

Կակուլի. տօ, կակուլի . . .

ՂԱՂՕ, մօտենալով:

Հն, ինչ է, ինչ խարար է, Օխնածի վուրթիք, էս մութը գիշիրը դռնիրը բաց ինչի է. գուղերեմէն չիք վախէնում . . .

ԿԷԿԷԼ

Կակուլի, կակուլի, կակուլին ո՞ր է կորի, քա:

ՂԱՂՕ

Էստի կուլի: Աւտաս, հարս ջան, վէշերըտ ինչ թահար է չաղ արած . . . Լաւ. վուրտի իմ էկի թէ չէ . . .

ԿԷԿԷԼ

Ձէր օջով չէ էկի: Ա՛խ Աստուծ, կակուլին ո՞ր է կորի:

ՂԱՂՕ

Էստի քուչումը կուլի . . . Գուն գնա՛ կու մրսիս, էս կու կարքադրիմ: (կէկէլը գնում է:) Ղաւ օյին էր, խաչը գիղէնայ. վուրն էքուց թամաշա արա . . . Հիմի միթամ կակուլին էկաւ . . . Տօ փշանալու,

նւր իս կորի, էտղացէն չըժած՝ գաս, թէ չէ՝ բան
հոգի կօնիրմ... հն: հն, հն, (Գէվծն դուրս է գալի ծածուկ)

ՏԵՍԻԼ Ժ.

ԳԵՎՕ, ՂԱՂՕ.

ԳԵՎՕ, ծածուկ.

Ղաղօ... Ղաղօ... էտի ի՛ս... .

ՂԱՂՕ

էստի իմ, էստի:

ԳԵՎՕ, մտանալով.

Ի՞նչ արիր . .

ՂԱՂՕ

Բանը լաւ բարաթ շինեցի, սուս կաց, Հօրէնի
դէնը թէ կէկէլը եւ վէչէր սարքէ, գրակիս տիղ չի-
քիլայ ծածկէ գլխիս: Էնէնց ցաք ու ցրիւ արի բա-
տնօտերուն ,վուր չէ թէ տունըտ, էս քուչէն ել աւ-
տաս չանցկէնան: Ամն, ախպէր, մէքանիսը դրուստ
վուր աշաղլարէք էին.- հօքիս դուս եկա... .

ԳԵՎՕ

Ղի՛ի լաւ, ամա գլխիս կի բալբալէք սարքէցիր
եւ կէկէլիսմէն չիմ սլործնի:

ՂԱՂՕ

Գլուխըտ խօ չի կտրի: մէքիչ դալմաղալ կօնէ ու
վիրչը կու մունջ կէնայ . . .

ԳԵՎՕ

Աստուծ տայ . . .

ՂԱՂՕ

Հիմի մէ քուչէն դուս գնանք մէ տէսնինք օջով
եւ խօ չըկայ. իժուս էն վէչէրի մըքերով լաւ բարաթ
կշամանանք: (Դուրս են գնում): (Պատկերը փոխուում է):

Պ Ա Տ Կ Ե Ր Գ.

Առաջին սեննակի: Դէմ ու դէմը միուս սեննակու՛մը ե-
րևում է մէկ մեծ սեղան, որի վերայ մըգեղէն և վառած
մոմերով կանդէլարբեր է դարսած: Կէկէլն ու Անանին սե-
ղանի շուրջը ման են գալիս: Երբ առաջին սեննակը պատ-
րաստուում է. նոքա խօսելով միջի դռնից դուրս չեն գա-
լի:

ՏԵՍԻԼ Ա.

ԿԵԿԵԼ, ԱՆԱՆԻ

ԿԵԿԵԼ

Վճհ, Ինչ իս ասոււմ, քա ջան, ջէր վաղ է:

ԱՆԱՆԻ

Վճնց թէ վաղէ . . . աւտաս տասը սհաթն էլ ըլի . . .

ԿԵԿԵԼ

Մի ասի, քա ջան, հոքիս դուս է գալի . . . ջէր
վիցն էլ չի ըլի . . .

ԱՆԱՆԻ

Վճնց թէ վիցը, քա: էս տարի գիշիւր անցկա-
ցաւ:

ԿԵԿԵԼ

Ի՞նչ իս ասոււմ, Անանի, արեգակը նուր մէր մտաւ:

ԱՆԱՆԻ

Վճնց թէ նուր. Ինչ իս ասոււմ, քա: Ես վուր
էկայ՝ արեգակը մէր էր մտած ու բխոջն էր՝ դուք-
նիրը կողպում էին:

ԿԵԿԵԼ, տարակուսած.

Վճհ, մաչ հիմի էլ ով գուքայ:

Ք ԱՆԱՆԻ Ա Ք

Ես կի ել ումիկ չունիմ . . . Հիմի էլ ով գուքայե

հաստի մ մթմթյն լաց կեցի . . .
կուրի վեչերի աղաթն է,

ԱՆԱՆԻ

Չէ, կեկել ջան, հիմի վեչերի մուշայ ըլէլու
վուխան է . . .

Ք ԱՆԱՆԻ Ա Ք

Վահ, մաշ ումիկս էլ կտրիմ . . . լիղապատառ
իմ ըլում, խաչը գիղէնայ:

ԱՆԱՆԻ

Էն ճար կտրած Մաթօյի բանը կուլի, թէ չէ . . .

ԿԵԿԵԼ

Մաթօն քնչ զուշմուտիս ունէր:

ԱՆԱՆԻ

Չիս գիղի, քա ջան, քնչ օցն է ու Ասծու կրակն
է . . .

ԿԵԿԵԼ

Մաշ էլ օչով չի գայ . . .

ԱՆԱՆԻ

Չէ . . .

ԿԵԿԵԼ

Մաշ հիմի խալիսը քնչ կօսէ, քողաղըս դուռ
կտրուեցաւ, քաղքի դէսօ դարայ էլի . . . Հիմի ես
քնչ անիմ, վուրթէնը կորչիմ: Ա՛խ Աստուծ, սպա-
նէ ու պրծի . . . Էսքան խարջը էսքան չարչարանքը . . .

Ք ԱՆԱՆԻ Ա Ք

Ղուրթ իս ասում, լաւ օյին է կան

ԱՆԱՆԻ

Օյին նրանցը ու Ասծու կրակ, բաթմիշ ըլն
նրանք:

ԱՆԱՆԻ

Մի նիղանա՛, կեկել ջան:

ԿԵԿԵԼ

Վ հնց թէ չընիղանամ . . . Դուն քնչ հիշտ հիշտ
իս բրթում . . . Վէչեր մօղօնող, քիղ քնչ ասիմ էս
քնչ բան արի. էս քնչ էկաւ գլխիս, տասնուհինգ մա-
նէթըս դնաց ու ես էլ բէղնամ էլայ . . . Օ՛հ թէ կի
կու բաստ գամ ես նրանցը: (Գէվօն տուն է գալի)

ՏԵՍՈՒ Բ.

ԳԵՎՕ, ԿԵԿԵԼ, ԱՆԱՆԻ

ԳԵՎՕ

Հա, քնչ է, քնչ է պատահի:

ԿԵԿԵԼ

Վ հնց թէ քնչ է, դժադիսիրըս չէկան . . .

ԳԵՎՕ

Չմսի, կեկել, վուր քու բան չէ: Ափսոսա իմ
տասնուհինգ մանէթըս, տասնուհինգ մանէթով տաս-
նուհինգ փութ ալուր գուքեր ու չուրս հինգ ամիս
կուշտ կուլէինք . . . Հիմի գնա ճիծիսի արի . . .

ԿԵԿԵԼ

Դուն էլ մի տրաքէցնի է, առանց էտ էլ սիրտըս

չուր էկած է: Խօ քու սրտի էլաւ . . . Հիմի մատնէրու վրէտ մուսիր վառէ ու շուշաբար խաղա, ախար աչքումըտ փուշ էր դառի է . . . Հիմի խօ մուրաղիտ էլ հասար, խնդա՛ ու ճխա:

ԳԵՎՕ

Օ՛հ, հօ, հօ, էլի բայրաղնիրըտ վիր իս թողի . . . Տօ խանիխարաբ, քու ղօնաղնիրը վուր քիղ լայիղ չա- նին ու չըգան՝ ես իմ միղաւուրը . . . հի, լաւ էլաւ . . .

ԿԵԿԵԼ

Լաւ տարի գայ նրանց գլխին ու արեւուն . . . Դոնն էլ ստն է՝ (Ղաղօն ներս է գալիս):

ՏԵՍԻԼ Գ.

ՂԱՂՕ և նորա

ՂԱՂՕ

Վահ, էս ինչ խաբար է՝ օչով չըկայ . . . Կեկէլ, չահ, էս ինչ բան է, էս ինչ խաբար է, ղօնաղնիրըտ սուր ին:

ԳԵՎՕ

Ախպէր, էսքան խարջը . . .

ԿԵԿԵԼ

Տէր Աստուծ, էլի սա իր խարջը . . .

ՂԱՂՕ

Վահ, ղուք էլ ինչ իք կուռում:

ԿԵԿԵԼ

Մէ տիս քանի սնաթն է, քա . . .

ՂԱՂՕ, սնաթն տեսնելով.

Տես սնաթն էլի, տօ, հիմի էլ ո՞վ դուքայ:

ԿԵԿԵԼ

Վույ քոռանամ ես ու կուրանամ . . .

Եմանցորդիկը—ՂԱՂՕ

Է՛հ, ինչ էլաւ քիզ, հերիք է: Գնանք մինք քէփ անինք, ղօնաղնիրու աչկն էլ տրաքի . . .

ԿԵԿԵԼ, շուռ գալով:

Վույ քի, վույ քի իմ վէչէր . . . (Դուրս են ուզուր գնալ):

ՂԱՂՕ

Մուկափ . . . (հեմի առաջն են գալի):

ԵՐԳ. (միասին)

Վէչէր նա սարքէ, ով շատ փուղ ունէ, Ում փուրը հուշտ է, տունը լի . . . Ամա կի ով որ տանը հաց չունէ, Վէչէր չըսարքէ, լաւ կուլի:

Միզի չի սազ գայ էս թաուր բանը, Մինք ինչ վէչէրի ջիբ ունինք: Չըմոռանանք մինք, մինք էս օրուանը, Թէ կու մոռանանք, խիք չունինք:

Դուք էլ խօ տէսաք ու լաւ իմացաք,

Ու վկեր իբ միր խաղալուն,

Թէ միր խաղալով բաւականացար՝

Մնում ինք միր ձափ տալուն
վարագոյն ընկնում է:

... նամակով եւ ձև նամակով, յետ

Ս. Տեր—Գրիգորեանց

Վճ. 1866 Ղ. Կե. 18

... մասով չէ միշտ ստորագրած, ցմի՛նս

...

զարմ մը ստորագրած ինչ ինչ լինի ինչ լինի

(միտակ) ...

մէջէն ըստի սաչ ինչ ինչ լինի ինչ լինի

... մի ընդուն ի սաչ ինչ լինի ինչ լինի

միտակ ըստի սաչ ինչ ինչ լինի ինչ լինի

միտակ ըստի սաչ ինչ ինչ լինի ինչ լինի

Սրբի ինչ լինի ինչ լինի ինչ լինի ինչ լինի

Սրբի ինչ լինի ինչ լինի ինչ լինի ինչ լինի

Սրբի ինչ լինի ինչ լինի ինչ լինի ինչ լինի

Սրբի ինչ լինի ինչ լինի ինչ լինի ինչ լինի

Սրբի ինչ լինի ինչ լինի ինչ լինի ինչ լինի

... 10 ...

ՀԱՅԿԱԿՈՎԱԿԱՆԱԿ

ՀԱՅԿԱԿՈՎԱԿԱՆԱԿ

Գինն է 40 Կ.

Շաքրաշեմ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գ. ՉՇԿԵԱՆՑԻ ԵՒ Ս. ՊԱՆԱՆՆԱՆԻ

18390

2013

